

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 30

Havárie na čistírně odpadních vod v MORAŠICÍCH **a jiné souvislosti**

Zatímco jsme vybírali humanitární sbírku pro vytopené Troubky, netušili jsme, že příroda chystá překvapení i nám. O předposledním květnovém víkendu 2010 se přehnal nad Morašicemi přivalový déšť a nashromážděná voda přesunula i bahno z pole. Na čistírně odpadních vod byla poškozena opěrná zeď nad oxidačním příkopem. Bláto zaplavilo i oxidační příkop. Kesener v tuto chvíli již čeril hustou bahnitou tekutinu. Biologická kultura, která má vodu z kanalizace čistit, začala pomalu vymírat až úplně vyhynula. Bahno zlikvidovalo její životně důležité funkce.

Čistírna musela být odstavena. Odtok z domácností zůstal nasměrován do areálu čistírny, ale protékal bočním korytem, kde probíhalo jen mechanické přečištění. Došlo jen k jakémusi „přecezení“ a přebytečná voda odcházela rovnou do potoku Fiala.

Započaly pokusy o likvidaci škod. Začali jsme pomocí nejdostupnější techniky. Stroje nám v tíživé situaci poskytlo ZD Růžový palouček a jeden bagr provozovatel čistírny - firma VHOS a.s. Moravská Třebová. Protože stále přšelo, stroje měly s bahnem v rozmočeném terénu problémy a práce pokračovaly velmi pomalu. Hodiny a hodiny neúnavného a obětavého úsilí lidí.

Ve čtvrtek 27.5. padlo definitivní rozhodnutí, že musí být přizván krácející bagr. Jeho práce stojí sice citelně více, ale se vším včetně suti ze zdi vzadu si konečně a definitivně poradí a opravdu nezklamal. Další den následovalo ruční dočištění příkopu lopatami, vypláchnutí vodou dočista a poté napuštění vody a aktivace živých kultur. Bakterie byly přivezeny fekály z čistírny z Poličky ve čtvrtek 3. 6. 2010. Čistírna postupně „naběhla“ ve své funkci.

V co nejkratší době bude opravena opěrná zeď nad příkopem. Je to sice postup trochu obrácený, lepší by bylo nejdřív postavit zeď. Takto to ale nešlo, protože Odbor životního prostředí v Litomyšli stanovil termín pro obnovení činnosti čistírny.

Již na počátku bylo jasné, že úklid a výstavba zdi bude stát peníze. Nemáme jich nazbyt. Proto musím vřele poděkovat všem, kteří nějak přispěli, a to nejen penězi. Hned od počátku začalo ochotně s výpomocí místní ZD Růžový palouček, přislíbili zapůjčení strojů a odpustili nám platbu ve výši cca 5.000,- Kč. Pomoc po oslovení nabídlo i vedení provozovatele VHOS a.s. ve formě znovurozbehnutí technologie, zapůjčení bagru zdarma a zaplacení práce krácejícího bagru. Požádala jsem o mimořádnou finanční pomoc i pana hejtmana Pardubického kraje. Mgr. Martínek se při cestě zastavil na obecním úřadu, aby zhlédl fotodokumentaci události, a vše viděl. Poté ještě další den přijel radní pro venkov pan Kroutil a s ním pan Hejduk, který má v kompetenci řešení podobných událostí. Peníze ve výši 100.000,- Kč nám hejtman Martínek přislíbil a nyní již víme, že nám je Rada Pardubického kraje odsouhlasila. Děkujeme za tuto pomoc.

Jsme obec, která se chová odpovědně ke svému nemovitému majetku, vše máme pojištěno. Před dvěma lety jsme prováděli revizi pojistných smluv s ohledem na zvýšení ceny opravených nemovitostí, budov. Nikoho ze zastupitelů oprávněně nenapadlo, že na ČOV hrozí nebezpečí. Čistírna leží pod velmi mírnou terénní nerovností a voda tu nikdy netekla v takovém množství.

Stejně jako i jiné menší obce musíme šetřit. Přemýšlíme, abychom neinvestovali zbytečně. V rámci úspor nebyl oxidační příkop, ani celá čistírna pojištěna. Domnívali jsme se, že tam nic nehrozí. Ale dopadlo to jinak, postihl nás neočekávaně příval vody a musela jsem okamžitě řešit, kde peníze na mimořádnou událost poslánět.

Všechno zlé je pro něco dobré, teď právě ještě nevím, k čemu byla dobrá havárie na ČOV. Ale určitě jsem v některých méně známých lidech objevila pozitivní vlastnosti, že jsou ochotni pracovat neúnavně v hodně těžkých podmínkách. Samozřejmě mi hned v hlavě naskakují další souvislosti. Není to o nevěli, ale stále o PENĚZÍCH. Ve vypjatých situacích podobné této se bez peněz nelze obejít. Každý stroj uvedený do pohybu stojí peníze. Musím opakovat znovu a dokola, malá sídla mají nedostatek finančních prostředků od státu a stále se s tím potýkají. Pokud investují do rozvoje vesnice a udržují stávající nemovitosti, pak ani za podpory dotací nemají lehký život. Dotace jsou nejistá záležitost, protože na ně není nárok automaticky.

Doufám, že dojde ke změně a stále tomu věřím. Díky úspěchu ve volbách do Parlamentu ČR, kde se organizace „Starostové a nezávislí“ spojila s TOP 09 a excelovali, tak věřím, že dojde ke změně v přerozdělování peněz pro obce v jejich prospěch. Začne fungovat spravedlivější systém. Věřím našim zástupcům v parlamentu z řad starostů, že změny prosadí.

Pak nebudou muset starostové jako žebráčkové čekat na pomoc s nastavenou dlaní a pocítí změny každý občan městečka i vesnice. Nebude slýchat tak často od starosty větu: „Na to teď nemáme, snad za rok, za dva, za tři...“.

Stále musím opakovat svůj slogan: *Venkov je krásné místo, žijí zde stejně šikovní, chytří a skvělí lidé jako ve městě a měli by mít stejná práva. Musejí to ale stále světu připomínat a žádat o tato nezpochybnitelná práva nahlas.*

Mgr. Hana Štěpánová, starostka Morašic

Nový územní plán obce, aneb

nečekejte, až bude pozdě !!!

Před necelými pěti lety jste mohli v Občasníku vidět tento nadpis skoro ve stejném znění. Dokonce i text ponechám skoro totožný, ale přesto si jej **přečtěte pozorně**.

Mnozí z vás možná stále netuší, že existuje územní plán obce. A možná si také řeknete: „To mě nezajímá, mám dost svých starostí, ještě se trápit nějakým plánem, který mají na obecním úřadě.“ **Ale pozor, územní plán je velmi závažný a důležitý dokument, který se dotýká každého občana.** Stručně vám o něm napíši.

Naše obec má schválený územní plán od května roku 2004, před ním byla v platnosti jeho méně složitá verze – urbanistická studie. Územní plán je vlastně v nejjednodušším vysvětlení mapa našich tří katastrálních území, ve kterém jsou plochy barevně zakresleny. Například plocha současné bytové zástavby, plocha plánované bytové výstavby, plocha současné a plánované veřejné zeleně, plocha parkovišť, plocha zemědělské výroby, plocha pro sport atd.

Jednotlivé plochy mají své závazné funkce. Například v místě, určeném pro bytovou zástavbu, nelze nově zbudovat kravín, v místě určeném pro parkoviště nelze postavit rodinný dům apod. Jistě vás napadne, že pokud nějaký pozemek vlastníte, můžete si na něm postavit, co chcete. Ne, to se vám většinou nepodaří, protože pokud budete žádat na odboru výstavby v Litomyšli o stavební povolení, oni v první řadě nahlédnou do našeho územního plánu a zjistí, zda plocha souhlasí s tím, co vy zamýšlíte stavět, popřípadě přestavovat. Takže zjednodušeně vysvětleno: územní plán nás všechny jako občany chrání před nepředloženými nápady našich sousedů, ale zároveň nás také svazuje. O tom sice můžeme diskutovat, zda nám více prospívá, nebo ne, ale jisté je, že jej mít musíme, abychom mohli žádat o různé mimořádné dotace. Na začátku roku 2006 jste se všichni k němu mohli vyjádřit, vyhlášky vás zvaly k nám na obecní úřad. Přišlo docela hodně spoluobčanů.

Takže další vaše šance vyjádřit se ke své vesnici a jejímu budoucímu uspořádání, ale i ke svým pozemkům a dalším nemovitostem, vás čeká brzy. Přemýšlíte o pozemcích, které chcete prodat, koupit, modernizovat dům, nebo rekonstruovat atd.? **Přijďte se podívat na obecní úřad zatím ještě nezávazně, informovat se. Nahlédneme do současného územního plánu a společně se zamyslíme. Až bude zveřejněna vyhláška, začneme přijímat vaše písemné žádosti o změny.** Požadavky musí být v souladu s urbanistickými pravidly. Samotná změna je dlouhodobý proces, ve kterém se musí vyjádřit 2x asi 80 dotyčných orgánů v přesně stanoveném časovém rozmezí. Vše je legislativně stanoveno, nic se nedá přeskocit či vynechat, neboť je to pečlivě kontrolováno Pardubickým krajem. Nový plán bude hotov více než za 2 roky, aby bylo vyhověno všem zákonným termínům. Poté bude již zase rozhodnuto na několik let dopředu.

Ke změně územního plánu jsme přistoupili proto, že **podle nového stavebního zákona musí mít každá obec nový územní plán do konce roku 2015.** Na změny lze stále ještě získat od Pardubického kraje peníze v podobě grantu, alespoň částečně. V posledních dvou letech před stanoveným termínem budou žádat všechny obce a potom se šance na získání peněz sníží úměrně s množstvím žadatelů.

Hana Štěpánová - starostka

Ze života obce

- Obec stále nabízí část **školní zahrady** (sadu) p.č. 578/2 o výměře 3.937 m² v k.ú. Morašice u Litomyšle k dočasnému bezplatnému užívání. Pokud máte zájem, přihlaste se.
- V polovině května byla uspořádána **humanitární sbírka** na pomoc povodní postiženým Troubkám. Děkujeme všem občanům za materiální pomoc. Protože v tu dobu mediálně známé Troubky měly poskytnutých věcí dostatek, byla pomoc převezena na místa, kde chyběla. Za pomoci ČČK z Ústí nad Orlicí byla sbírka vyexpedována na Ostravsko.
- Poděkování patří všem, kteří ve volbách hlasovali ve prospěch vesnic. Jak se vyvíjí a jestli skutečně jsou nějaké posuny v plánované změně financování obcí, vás budu průběžně informovat vždy po setkání s „našimi“ poslanci.
- Na webových stránkách je již vyvěšeno, že obdržíme dotaci na vybudování sítě varovného a vyzumivacího systému pro Sdružení obcí Mikroregionu Litomyšlsko - Desinka (**bezdrátový rozhlas**), jehož jsme součástí. Smlouva o přijetí dotace zatím podepsána není. Předpokládaná cena díla pro naši obec je 634.092,- Kč vč. DPH, kde bude cca 10% finanční spoluúcast naší obce. Výběrové řízení na dodavatele prací by mělo být v případě hladkého průběhu u konce 30. září 2010. Takže snad v tomto roce bude i realizace. A pak bude slyšet hlášení místního rozhlasu ve všech našich vesnicích.

- Naše škola se proslavila akcí „Nějbvětší námořní flotila na světě vytvořená z lodiček složených z autobusových a vlakových jízdenek“. **Rekord** se uskutečnil při 17. recesním námořnickém dnu Vavřince Valchy 10. června 2010 na hřišti v Morašicích. Na zápis do České knihy rekordů bylo třeba obnos cca 8.000,- Kč. Obec přispěla 3.000,- Kč. Sponzorský dar hodný poděkování poskytlo i Stavitelství Jokeš spol. s r.o. Věnovali 4.000,- Kč a pomohli technicky vytvořením kulís, také přivezením a odvezením hromady písku k vytvoření mořské pláže na betonové ploše před hřištěm.
- Od firmy **EKO-KOM** jsme získali za dobu od 1. 1. 2010 do 31.3. 2010 odměnu za tříděný odpad ve výši 11.471,50,- Kč.
- Získali jsme malou dotaci 33.333,- Kč v rámci Mikroregionu Litomyšlsko-Desinka“. Za to bude opravena **kanalizace v Lažanech**. Rozdíl mezi těmito penězi a skutečnou hodnotou díla doplatíme z peněz obce dle plánu rozpočtu na rok 2010.
- Získali jsme dotaci z POV od Pardubického kraje ve výši 100.000,- Kč na **pořízení nových laviček**, které budou umístěny na veřejných prostranstvích. Spolufinancování obce je ve výši minimálně 50%. Protože peníze na dotace nejsou jasné hned na začátku roku, musíme počkat na podpis smlouvy až do dnešních dnů a teprve pak učinit objednávku 30 laviček. Výroba takového množství bude trvat delší dobu, tak si na nich letos posedíme do zimy jen poskrovnu.
- Na akci "**Výstavba infrastruktury pro 11 RD Řikovice**" byla již podepsána smlouva s vítěznou firmou Stavební vodohospodářská, s.r.o., Olomoucká 139/4, 571 01 Moravská Třebová, staveniště bylo předáno, výkopové práce začnou počátkem srpna. Protože cena díla se výběrovým řízením a díky krizi podařilo stáhnout z plánovaných 11,3 milionů korun na 6,6 milionu Kč, bude nám stačit úvěr ve výši 2.900.000,- Kč. Na tuto akci se rovněž podařilo získat dotaci z Ministerstva pro místní rozvoj ve výši 550.000,- Kč. Přijetí je ale zase podmíněno. Do 10 let zde musí stát všechny domky a být po kolaudaci.
- V těchto dnech začne **oprava zdravotního střediska** ve 2. etapě. Provoz střediska bude nepřerušeno, nebo jen velmi omezeně přerušeno. Na tuto akci se rovněž rýsuje dotace tentokrát z evropských peněz, jsme úspěšně za druhým kolem výběru, ale k podpisu smlouvy zbývá ještě poslední slovo Státního zemědělského intervenčního fondu. Doufejme, že 450.000,- Kč obdržíme právě u nás.
- V neděli 30. 5. 2010 jsme přivítali **pět nových občánků**. Jsou to Vít Famfulík, Jan Kopecký, Aneta Rošková, Martina Famfulíková, Jan Tichý, všechny děti jsou z Morašic. Přejeme jim hodně zdraví a radosti.
- Dne 27. 5. 2010 se konal již tradiční **Den dětí Mikroregionu Litomyšlsko-Desinka**. Obsahem bylo opět utkání 24 družstev ve sportovních a vědomostních soutěžích. Děti z prvního stupně naší školy získaly 1. místo, žáci druhého stupně ZŠ obsadili 3. místo. Gratulujeme.
- Rybářský kroužek se na jaře zúčastnil soutěže **Zlatá udice**, kde obsadili jako družstvo první místo. Rovněž v jednotlivcích nasbírali několik kusů nejcennějšího kovu. Gratulujeme.
- **Dvě lípy** z lažanského parku, které jsme obdrželi v roce 2009 v rámci dotace včelařů, byly přemístěny do parku v Morašicích. Bylo tak učiněno na žádost občana z Lažan, který zde lípy nechce. V letošním roce bude možno požádat o další kvetoucí stromy.
- Odbor životního prostředí v Litomyšli inicioval **ošetření památného buku** v Lažanech poblíž Klejchových. Na buku bude proveden zdravotní řez a do koruny budou umístěny bezpečnostní vazby.

- Sběrný dvůr u obecního úřadu bude otevřen k příjmu věcí i každou první sobotu v měsíci od 8⁰⁰ hodin do 10⁰⁰ hodin počínaje měsícem srpnem 2010.
- **NABÍDKA** V Říkovcích na místě výstavby sítí pro bytovou zástavbu bude provedena skrývka ornice. Tato hlína bude uložena na vedlejším pozemku (za Saláškovými), je určena k využití na zahrádkách, poli apod. Není určena v žádném případě k zahrnování výkopů! Obec ji dává k dispozici občanům zdarma. Pokud si ji bude chtít někdo i malé množství odvézt, je třeba, aby se nahlásil na obecním úřadě, protože její umístění musíme ke kolaudaci doložit.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka

Sběrný dvůr a poklady, které ukrývá

Všichni už znáte náš sběrný dvůr u Obecního úřadu v Morašicích. Jistě víte, že se tu občas najdou i „poklady“ ... Třídíte, ale možná nevíte:

Z čeho jsou vyrobeny typické domácí spotřebiče?

Do útroh moderních domácích spotřebičů jejich uživatel většinou nenahlédne za celou dobu životnosti těchto přístrojů. Kompaktní design odrazuje i nezarputilejší kutily, a pokud se výjimečně objeví závada, postará se o její odstranění autorizovaný servis – jinak by došlo k porušení záručních podmínek.

O to zajímavější jsou výsledky takzvaného vzorkování. Při něm odborníci společnosti ELEKTROWIN a.s. zjišťují, z jakých materiálů byly vyrobeny starší spotřebiče, u nichž mnohdy již ani neexistuje jejich výrobce, a v jakém poměru jsou v nich jednotlivé materiály zastoupeny.

Z čeho se skládá dnešní mikrovlnná trouba

Typickým zástupcem domácích spotřebičů, které se ve velké míře vyskytují ve zpětném odběru, je populární mikrovlnka. O jejím materiálovém složení informuje Richard Mašek ze společnosti ELEKTROWIN.

„Největší podíl materiálů používaných při její výrobě tvoří železo. Z celkové hmotnosti přístroje se železné komponenty podílejí téměř 57 %. Významnější podíl pak má ještě sklo (16 %) a plasty (12 %),“ říká Mašek. Ve společnosti ELEKTROWIN je garantem takzvaného vzorkování, tedy systematického zjišťování materiálového složení typických zástupců jednotlivých skupin spotřebičů. Zjištěné údaje pak usnadňují ekologickou likvidaci těchto „vysloužilců“ ve zpracovatelských závodech a pomáhají dosáhnout vysoké míry dalšího využití získaných druhotných surovin.

Pohledem do historie zjistíme, jaký vývoj tato dnes tak běžná kuchyňská technologie prodělala.

Jak dostat radar do kuchyně

Víte, že u zrodu dnešní mikrovlnky byl vojenský radar? Britští vojáci, kteří s jeho pomocí za druhé světové války střežili vzdušný prostor nad ostrovy proti německé Luftwafe, totiž brzy objevili jeho neplánované vedlejší účinky. Dokázal jim totiž zajistit teplou stravu i tehdy, když byly na jídelníčku jen studené potravinové dávky.

Obsluhy radarů si brzy všimly, že když v blízkosti antén prolétne vlnovým polem racek, záhy padá k zemi – a navíc, poněkud cynicky řečeno, tepelně upravený. Traduje se, že vynalézaví bojovníci se brzy naučili napichovat třeba uzeny na dlouhé tyče a ohřívat je v bezprostřední blízkosti těchto obranných zařízení.

V principu stejný – ovšem podstatně zmenšený – magnetron (za jehož vývojem stojí i Čech Augustin Žáček), jaký tvořil srdce původního radaru, dnes umožňuje fungovat mikrovlnným troubám. První mikrovlnka byla uvedena na trh v USA už v roce 1947. Stála tehdy ale kolem tří tisíc dolarů, na tu dobu závratnou sumu, a měla rozměry dnešní chladničky.

Zmenšit magnetron na rozměry, které umožnily sériově vyrábět mikrovlnnou troubu v dnešní velikosti, se podařilo až na začátku sedmdesátých let minulého století Japoncům.

Převzato z článku firmy Elektrowin.

Víte , že Česká pošta spolupracuje s bankou, stavební spořitelnou, dvěma penzijními fondy a pojišťovnou?

Na naší poště si můžete zařídit vše od *osobního účtu*, přes *úvěry*, *stavební spoření* nebo *penzijní připojištění*. Dále vám nabízíme *životní* nebo *úrazové pojištění* přímo podle vašich představ a zajistíme *kompletní pojištění vašeho majetku* (domu, domácnosti, auta, motorky,...).

Více informací ohledně nabídky našich služeb Vám rádi poskytneme přímo na poště....

Otvírací doba: pondělí, středa: 8:00-10:00 13:00-16:00

úterý: 8:00-10:00

čtvrtek, pátek: 8:00-10:00 13:00-15:00

Těšíme se na Vaši návštěvu.

Pro Občasník připravila vedoucí pošty v Morašicích **Jaroslava Stráníková**.

Toulky z minulosti do přítomnosti

Legie a legionáři z Lažan

V roce 1918 byla vyhlášena samostatná svobodná Československá republika. O její vznik a uznání na mezinárodním poli se rozhodující měrou zasloužili naši legionáři bojující v řadách armád „Dohody“ proti Rakousku a Německu. Ve Francii se již v září 1914 utvořila rota „Nazdar“ jako součást francouzské cizinecké legie. Teprve v roce 1917 francouzský prezident povolil vytvoření československé jednotky. Do bojů zasáhlo 9600 vojáků, z nichž 613 mužů padlo. V Itálii došlo k dohodě o československém vojsku 21.4. 1918. Byl utvořen armádní sbor o síle 20 000 legionářů, z nich v těžkých bojích 350 hrdinů zahynulo. V Rusku se z našich krajanů majících ruské občanství utvořila 12. 8. 1914 „Česká družina“, začátkem roku 1917 tamní vláda souhlasila se vznikem československého vojska. 9.10. 1917 byl zřízen samostatný československý armádní sbor čítající 4000 mužů, po Říjnové revoluci byl převeden ale do svazku francouzské armády. Proto byl zahájen přesun po sibiřské magistrále, aby se z Vladivostoku přeplavil na frontu do Francie. Přitom došlo k roztržce a následně k bojům s Rudou armádou. Postupně se počet legionářů zvýšil až na 60.000. Ztráta v boji s Rakušany, Němci a později bolševiky činila 4112 mužů. Všem těmto hrdinům, kteří na různých frontách první světové války byli nasazeni a mnozí obětovali své životy pro budoucí svobodnou vlast, patří náš obdiv, vděk a vzpomínka.

Z naší malé vesničky Lažany se do legií přihlásilo pět občanů. Na italské frontě bojoval proti Rakušanům František Tobek z č.p. 2, který zahynul při průzkumu 28. září 1918 u Cima Tre Pezzi. Pamětní deska věnovaná jeho hrdinství je na zadním domě č.p. 2 (u pana Zedníčka). V italských legiích se bojů účastnil též Josef Mlejnek z č.p. 8 a Jan Tobek z č.p. 14, který byl v armádě od roku 1912 celkem 9 let. Oba byli po návratu domů ještě v obraně vlasti proti vpádu Maďarů v roce 1919. Václav Ryšan z č.p. 3 vstoupil do ruských legií v roce 1917 a prožil v nich sibiřskou anabázi. Z Vladivostoku se plavil do Kanady přes Atlantik do Německa a domů se vrátil 6. srpna 1920. Ruským legionářem byl Alois Tobek z č.p. 24, jeho osudy, strádání a boje jsou zaznamenány v lažanské kronice. Bylo mu uděleno celkem osm vyznamenání, která jsou v úschovně jeho dcery. Zemřel 8. dubna 1980.

Záznam v lažanské kronice (Citováno)

Alois Tobek narozen 1897. Odveden byl 2.července. 1915, narukoval 15. srpna 1915. Do pole odjel 4. dubna 1916. V Brusilovském nástupu v bitvě u Srabanova raněn a zajat, odvezen do Davinice, pak do Svjatošina i Kijeva. V červenci 1916 přihlášen do legie, 16. srpna 1916 nastoupil službu u 1. zápasného batalionu v Kijevské univerzitě. 4. října 1916 odjel s 9. rotou 1. pluku Jana Husi do pole v okolí Kovna. Zúčastnil se rozvědek v Limských blatech u Burestečka na východní frontě. Při utvoření 3. pluku Jana Žižky byla z 9. roty 1. pluku utvořena 1. a 2. rota 3. pluku. S ní se zúčastnil bojů u Zborova, kde byl raněn, pak bojů za ústupu u Domaniorič a Velkých Hájů. V listopadu 1917 přidělen k jízdnímu výzvědnému oddílu u 3. pluku. S ním prodělával ústup v roce 1918 z Ukrajiny na Sibiř. Tam se zúčastnil bojů u Čeljabinsku, Troick, Kustanoj, Miasy, Ščerbakuly, Zlatoúst, Buďaš, Kuzinov, Jekatěrinburku, Kinský Závod, Tažil, Mjazepetrovsk, Kungur, Belebej, Bugulna. Ze stanice Oksakovo kryli ústup až do Ufy, boje u Taičet a ochrany magistrály. Za statečnost byl vyznamenán řádem sv. Jiří IV. stupně, válečnou medailí a spojeneckou medailí. Domů se vrátil lodí „President Grant“ přes Singapur, Hong Kong, Kolombo, Suez, Port Said a Terst. Domů přijel 20. června 1920.

Pro Občasník připravil František Krejčí

